

INFORMACJA

o posiedzeniu   **Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą**

nr posiedzenia: **58**

data posiedzenia: **11 lipca 2023 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Informacja o sytuacji mniejszości polskiej na Białorusi.
2. Sprawozdanie i wnioski z VI Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy.

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Kazimierz Michał Ujazdowski.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Paweł Arndt, Halina Bieda, Stanisław Gogacz, Jerzy Fedorowicz, Ryszard Majer, Andrzej Pająk, Jarosław Rusiecki, Kazimierz Michał Ujazdowski, Józef Zając, Wojciech Ziemiak,

goście, m.in.:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów:

dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Jan Badowski,

Ministerstwo Spraw Zagranicznych:

sekretarz stanu Piotr Wawrzyk ze współpracownikami,

Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”:

prezes Zarządu Krajowego Dariusz Bonisławski ze współpracownikiem,

Rada Polonii Świata:

wiceprzewodniczący prezydium Tadeusz Pilat,

wiceprzewodniczący prezydium Dominik Roszak,

Ośrodek Studiów Wschodnich:

główny specjalista w Zespole Białorusi, Ukrainy i Mołdawii Kamil Kłysiński.

Ad 1.

Komisja zapoznała się z sytuacją mniejszości polskiej na Białorusi.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Piotr Wawrzyk poinformował, że po sfałszowanych wyborach prezydenckich na Białorusi w sierpniu 2020 r. nasiliły się represje wobec osób polskiego pochodzenia. W marcu 2021 r. aresztowano działaczy organizacji polskich, w tym prezes Związku Polaków na Białorusi Andżelikę Borys i dziennikarza Andrzeja Poczobuta, którego w lutym br. sąd skazał na karę 8 lat pozbawienia wolności w kolonii karnej o zastrzyżonym rygorze. Wiceminister Piotr Wawrzyk zapewnił, że stale podejmowane są działania, w tym na szczeblu międzynarodowym, na rzecz mniejszości

polskiej. Sytuacja szkolnictwa polskiego na Białorusi pogarszała się systematycznie od 2013 r., jednak od 2021 r. proces degradacji znacząco się nasilił. Zlikwidowano Zjednoczenie Społeczne „Polska Macierz Szkolna” prowadzące polską szkołę niepubliczną – Liceum Społeczne im. Elizy Orzeszkowej. Jej siedzibę władze białoruskie skonfiskowały i sprzedały. Od września 2022 r. w szkołach państwowych z językiem polskim wykładowym w Grodnie i Wołkowysku nauczanie odbywa się obecnie całkowicie w języku rosyjskim. Coraz częściej notuje się przypadki profanacji i niszczenia polskich miejsc pamięci narodowej na Białorusi, zaś w mediach białoruskich Polacy są przedstawiani jako wrogowie narodu białoruskiego.

Ekspert z Ośrodka Studiów Wschodnich Kamil Kłysiński omówił ogólną sytuację polityczną na Białorusi, którą określił jako transformację w kierunku reżimu totalitarnego. Stwierdził, że polska mniejszość nie jest jedyną grupą poddawaną represjom. Według ostatniego spisu z 2019 r. liczy ona blisko 290 tysięcy osób, choć jest to najprawdopodobniej liczba zaniżona. Jak ocenił, bez zmiany władzy na Białorusi nie będzie możliwa poprawa sytuacji mniejszości polskiej.

Nad informacją przeprowadzono dyskusję. W dyskusji wzięli udział senatorowie oraz zaproszeni goście i odnosiła się ona w szczególności do sytuacji politycznej oraz nauczania języka polskiego na Białorusi.

Ad 2.

Senatorowie wysłuchali sprawozdania z VI Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy, który odbywał się w dniach 29 czerwca – 2 lipca 2023 r. w Warszawie oraz w Pułtusku. O przebiegu Zjazdu, jego wnioskach i postulatach poinformowali wiceprzewodniczący prezydium Rady Polonii Świata Tadeusz Pilat oraz Dominik Roszak. W Zjeździe, którego organizatorem były Rada Polonii Świata we współpracy ze Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska, wzięło udział 375 uczestników z 42 krajów. Delegaci podjęli rezolucję w sprawie represji wobec Polaków z Białorusi i Rosji oraz sformułowali szereg postulatów, m.in. dotyczący organizacji w 2024 r. Światowego Zjazdu Młodzieży Polonijnej, uwzględnienia Polonii i Polaków mieszkających za granicą w Konstytucji RP czy przywrócenia wyborów korespondencyjnych za granicą. Zaapelowali również o to, żeby decyzje dotyczące Polonii były podejmowane ponad podziałami politycznymi. Wiceprzewodniczący Tadeusz Pilat zaproponował organizację regularnych spotkań przedstawicieli Polonii z parlamentarzystami.

Nad informacją przeprowadzono dyskusję. W dyskusji wzięli udział senatorowie oraz zaproszeni goście. Poruszano m.in. tematykę reprezentacji oraz dofinansowania działalności Polonii niemieckiej ze środków rządu niemieckiego, a także zwiększenia liczby obwodowych komisji wyborczych w Niemczech.